

MUNI
SPORT

np4121 REFLEXE PRAXE 1

Blok II. – Učitel jako reflektivní praktik

Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

Katedra tělesné výchovy a sociálních věd (EDUC)

Metody a postupy získávání reflektivních podkladů v praxi

- ty správné (sebe/reflektivní) otázky, ve správný čas
- akční výzkum (zpětnovazební proces, v němž učitel systematicky zkoumá a hodnotí svou vlastní vzdělávací praxi s využitím technik kvalitativního výzkumu – rozhovor, dotazník, obsahová analýza...)
- hospitace, pozorování, videotrénink (zaznamenání pozorování prostřednictvím kriteriálního nebo dokumentačního záznamu)
 - kriteriální záznam – pozorovatel zaznamenává výskyt předem určených kategorií
 - dokumentační záznam – pozorovatel postupně sám vybírá jevy, které zaznamená
- pedagogický (reflektivní) deník

Koncipování reflektivního deníku

- pamatuj, že nejdůležitějším aspektem učení se z vyučování je schopnost udělat krok zpět a zaznamenat vše podstatné, včetně třeba vlastních pocitů
- buď naprosto konkrétní, čím konkrétnější je popsána událost, tím větší je naděje, že přinese dostatek informací, aby ses z ní poučil(a)

Útržky z reflektivních deníků

„s klukama jsme se vrhli na TRX, byli šikovní, ale z mé strany pokulhávala organizace, jelikož ne všichni pochopili moje instrukce a zadání a to, jak se s TRX pracuje, takže i když už většina cvičila daný cvik, někteří moc nevěděli, co a jak, takže klást větší důraz na předání stručných informací, aby všichni věděli, co mají dělat“

Útržky z reflektivních deníků

„Docela vydařená hodina, zajímavá cvičení, která udržovala holky pořádkem v pohybu a díky častým změnám je to po chvíli nepřestalo bavit“

Útržky z reflektivních deníků

„Téma hodiny byla atletika. VJ se odehrávala venku na hřišti a náplní byl skok daleký. Nejprve jsem vysvětlily základy techniky, pak zkoušely skoky z místa, pak klasický skok s rozběhem do doskočiště. Výsledky jsme měřily, což pomohlo motivovat. Holky se vzájemně hezky povzbuzovaly a hecovaly – bylo vidět, že je to baví.“

Útržky z reflektivních deníků

„Dívka si v rušné části zlomila prst. Vše nahlásila až po hodině. Až na dalších hodinách praxe jsem zjistil, že prst je zlomený. Větší opatrnost v hodinách.“

Časté problémy (profesního) růstu

- Někteří studenti učitelství a začínající učitelé očekávají, že jim jejich vzdělavatelé či zkušenější kolegové prostě řeknou, co dělají dobře a co špatně, a k tomu jim poskytnou příslušná řešení a doporučení.
- Někdy učitelé reflektují svoji výuku s takovým nasazením, že se pustí do hledání řešení ještě dříve, než zcela porozumí danému problému.
- Řada studentů učitelství a začínajících učitelů se zpočátku zabývá při reflexi hlavně sami sebou, méně se pak věnují tomu, co se týká žáků.
- Některé učitele uspokojí, když najdou jedno řešení daného problému, čímž se ale ochuzují o možnost nalézt další, ještě efektivnější řešení.
- V některých případech nechají učitelé strhnout svoji pozornost pouze k jednomu problému, na jehož řešení se výhradně soustředí. Proces reflexe tak není kontinuální a hrozí nebezpečí, že vzdělávací proces se stane nekoordinovaným.

(volně podle Korthagena, 2011, s.202 – 2023)

Učitel – profesionál vs. laik

- **profesionál** je speciálně vycvičen pro co nejefektivnější jednání ve svém oboru (což jej odlišuje od laika)
- profesionál se musí umět co nejlépe rozhodovat, spolupracovat a podporovat se s kolegy, což každý zajišťuje svojí schopností odborně hodnotit, vysvětlovat a zdůvodňovat profesní jednání
- pro profesní jednání a usuzování v souladu se všemi dostupnými poznatky, pravidly a umem oboru se v lékařských vědách vžilo označení **lege artis**
- tři základní požadavky na soudy a usuzování lege artis při reflexi
 - empirická **přiléhavost** – profesní soud/úsudek co nejpřesněji a nejvěrněji vystihuje praxi
 - teoretická **průkaznost** – profesní soud/úsudek je zdůvodnitelný prostřednictvím teorie
 - odborná **přijatelnost** – profesní soud/úsudek je uznatelný jako správný v profesní komunitě

(Slavík, Hajerová Müllerová, Soukupová et al., 2020, s. 42 – 43)

Seznam použitých zdrojů

KORTHAGEN, F. A. J. *Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-221-5.

SLAVÍK, Jan, Lenka HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ a Pavla SOUKUPOVÁ. *Reflexe a hodnocení kvality výuky*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. ISBN 978-80-261-0920-4.